

**BIZKAITARRAI-
BIZKAIERAZ***

www.euskerazaleak.biz

329n. zenbakia

2007 uztaila-aguztua

2007

Bizkaiko Foru Aldundia
Diputación Foral de Bizkaia
Kultura Saila
Departamento de Cultura

LAGUNTZAILLE

EUSKALERRIAN EUSKERAZ

E U S K E R A Z A L E A K

2007-2008 IKASTURTEA

BIZKAIERA 40. IKASTAROA IRU MAILA ETA ALKARRIZKETA

Egunak: ASTELEN, EGUASTEN ETA BARIKUETAN EDO ASTEARTE ETA EGUENETAN

Orduak: GOIZ, ARRATSALDE ETA GABETAN

Ordaña: 135 €

Izena emoteko tokia: EUSKERAZALEAK

COLÓN DE LARREATEGI, 14-2 - URRUTIZKIÑA 423 53 22 - BILBAO

Asierea: URRILLAREN 10'AN

40.º CURSO DE EUSKERA BIZKAINO 3 NIVELES Y CONVERSACIÓN

Días: LUNES, MIÉRCOLES Y VIERNES, O MARTES Y JUEVES

Horas: MAÑANA, TARDE Y NOCHE

Curso completo: 135 €

Inscripciones: EUSKERAZALEAK

COLÓN DE LARREATEGI, 14-2 - TELÉFONO 423 53 22 - BILBAO

Comienzo: 10 DE OCTUBRE

EUSKAL ASTEA

Urtero lez euskerazaleak alkarteak aurten be EUSKAL ASTEA eratuko dau zemendiaren 19'tik 23'ra, gure GIZARTE ETXEAN (Colón de Larreategi, 14, 2.º, eskria. Arratsaldeko 8'retan). Sasoiz iragarriko dira izlariak eta gaiak.

Bilbao
UDALA
AYUNTAMIENTO

IPUIN SARIKETA (BILBAO'KO UDALAREN BABESPEAN)

EUSKERAZALEAK ALKARTEA'K, urte guztietan lez aurten be, ipuin sariketea iragarten dau, oiñarri-arauak oneik dirala:

- Ipuinak euskeraz eta erriak erabilten dauan euskalkia erabilliaz idatziak izan bearko dabe eta idazkerea, EUSKERAZAINTZA'k argitaratua eta ZER aldizkarian erabilten dana.
- Ipuinak asmatuikoak edo errian batuak izango dira, ez idatzita dagozanak edo itzulpenak.
- Luzeera iru orrialdetik lau orrialdera, idazkiñez idatzita eta bitarte bi dirala. Saria irabazten dabenak ZER'en argitaratuko dira. Saririk irabazten ez dabenak be bai ipuiñaren barrenean idazleak baimena emoten dauanean.
- Azillaren azkenerako EUSKERAZALEAK ALKARTEA'ren etxean (Bilbao'ko Colón de Larreategi, 14, 2ª eskoia) egon bear dabe. Abenduaren azkenerako emongo da maikoen erabagia eta Zer'en agertuko da, Urterillan.
- Sariak bost izango dira:

1.ª 300,50 euro	4.ª 120,20 euro
2.ª 240,40 euro	5.ª 60,10 euro
3.ª 180,30 euro	
- Ipuinak izen ordeagaz bialdu eta karta-azal txiki baten barruan izen-ordea ta izena.
- Epea zemendiaren 30'ean amaituko da, eta aurten ez da luzatuko.

EUSKERAZALEAK

EUSKERAZALEAK 40N. URTEA (1967-2007 OSPATZEN)

EUSKERAZALEAK ELKARTEA'k, sortu zanetik 40n. urtea ospatu dau, sortu zan egun beratán, maiatzaren 14n. egunean gure batzar-lekua beterik genduala.

ZER onen ordez bialdu dautsegu bazkide guztiai jazokizun ori gogoratzen dauan liburuska. Oneik dira barruan doazen agiriak: Sorkuntza-agiria euskeraz, erderaz eta argazkizko aldakiaz. Orduan sortu zan araudia, au be euskeraz, erderaz eta argazkiz. Gero azken-itza gaiñerutzen jako, ordutik onako edestia labur agertuz.

Batzarretik atera zan ondoren bat, araudi barria egitea izan zan, onetan sortzailleetariko bat dan eta batzarrean egoan Adrian Zelaia jaunaren aolkua onartzuz.

Urte askotan jarraitu dagiala Bizkai'ko euskerearen alde lanean gure Alkarte onek.

OLAZAR'tar Martin
Lendakariak

AURRE APRAIZ BALENDIN JOAN JAKU

Bere sasoián eta giro egokian datorren eriotzea, zorra dogula dirudi.

Orrelantxe joan jaku Ajangiz'ko semea izan dogun Aurre eta Apraiz'tar Balendin, bere larogeta amalau urte ondo eroanak dauzala.

Noizean bein argitaratzen izan doguz bere lanak ZER gure aldizkari onetan: lan laburrak eta euskereak erri zeian dauzan arazoak agertzeko egokiak.

Ba-dakigu olerki-lana be egin dauala, baiña orretarako giro ohea aurkitu dau Karmel aldizkarian. Zalea zan Aita Santi'ren Olerti aldizkarian olerkiak agertzeko be, eta urtean bein Larrea'n egiten genduan Olerti-Batzarrean be ikusten gendun Ajangiz'tar zintzo au.

Gure batzarretara urreratzeko guraria be beti izan dau Balendin'ek, baiña berebillik ez, urteak be aurrera, eta ezin bete izan dau bere gurari ori.

Ez da izan bizitza geldia Aurraitz'ena, batetik guda zalako, bestetik Amerika'k ezagutzeko gogoá eukalako... baiña barruak beti esan dautso, beste euskaldun askori lez, Balendin'eri be: "Zoaz Euskalerrir'ra...!".

Eta barruko eskari ori bete dau aspaldiko urteetan, baketsu bizi izan da bere Ajangiz maitean!".

Bere irakurle izan garanoi, esker ona agertzea eta otoitz bero bat egitea dagokigu: "Emon Jauna, betiko atsedena euskaldun langille eta errizale zintzoai. Guztiontzat izan daitela betiko bizilekua zure ondoan".

OLAZAR'tar Martin'ek

– EIBISSA’N 15 EGUN – EIBISSA UGARTE’AREN EDESTI LABURRA

Eibissa edo Ibiza, lurrarteko itsasoaren beste adintzua da, Europa Afrika’tik banandu zanean, Balears deitzen jakozan lur zati edo ugarte orreik bananduta bertan geratu ziralako.

Mallorka’ren Ego-Mendebalean dago eta gure erdi-ugarte onetatik bera da urren dagoana.

Lurraren luze-zabaltasunean Balears’eko ugarteetatik irugarrena da eta Bere zabalkuntza, 541 km karra-tukoa da 72.309 biztanlegaz eta bere koska, azkarri edo goi-bedun lurratan ez dau artzen 475 m. baiño geiago Sa-Talaiassa’goi-aldean eta ortik beragokoak Mola’ko mendi-kateak (sierra de la Mola).

Bere ibar-zelaietan batu egiten dira bere erri-gizar-teak eta bai-ta nekazaritzaren bizi-bideko zeregiñak.

Giroaren (clima) gora-beran, Lurrarteko-itsasoarena (Mediterranea) da, nai-ta sarritan Saajara’tik agertuta-

ko, Atlantiarren eragipenezko-indarren (fuerza-influ-yente) eskutartean egon.

Egu-giroa (clima), ur-gabekoa edo legorra (seco) ta gezaltsu izanez gain, beren bata-besteko eguraldiaren otz-beroak 18°ko girokoak dira eta bere urteroko euri-kopurua 497 mm’koa.

Eta nai-ta bere lurrak buztindun area izan, bere nekazaritzan garrantzi handia euki eben labore’ko aleak, zitu edo bii’ak (cereales), oli-aranak (aceituna), marikol edo ilar-txikia (algarroba) maatsa (uva), barazkiak (verdura, legumbre, vegetal, hortaliza) lur-sagarra (patata), txerri-arbi, frantzes-arbi edo udarbia (remolacha), arbendol (almendra), piku edo ikoa (higo), gatza eta arraintzak (pesca).

Eibissa (Katalaneraz, La Vila d’Eivissa) bere asie-ran, portuaren begira-toki ondoko bizkargunean (colina) jaio zan eta gero Ipar-alderuntz zabaldu.

Ibiza’ko dantzariak gure txistu ta tanboli;’ren antzekoak.

Ugartearen portu ta uri-nagusia da eta bere Ego-Ekialdean dago kokatuta 11 Km. Karratugaz eta 29.000 biztanlekin.

Uri zarrak, azkoz leenago arresiak (murallas) euki ebazan, baiña orain ain sendo ta gogor agertzen diranak XVI'n gizaldikoak dira.

Gaur, Gotzai-Eleiza edo Katedrala dan bere Santa Maria'ren Eleiz-Nagusia, Mauritarrak leen egineko erlijiozko-etxe gaiñean dago eginda.

Barregarria da, zelan baten-batek Katedrala'ren ate ondoko iragarkiren (cartel explicativo) ikusteko txartelean, Mauritarren izena suntsitu (borrar) eta bere ordezkristaua'ren itza ipini. Argazkia atara neutson.

Ekintza ori baiño geiago bearke dau mauritarren izenak, kristau izenakaitik aldatzeko, Eibissa'ko etxe-egikera eta daukan izatasunezko itxura, Ekialdeko izatasunaren itxuran, antz edo kidetasun osoa daukalako, mauritarrak ainbeste urte eta ainbeste jakituriagaz 1.000 urtean egon ziralako

XIV'n gizaldian godoen-eraikeran aundiagotu edo zabaldu eben, Eleiz-bular edo Eleiz-belarriak (abside), zeññutegi, ezkiladorre edo kanpandorra eta Eleiz-barnean Eleiz-gela (sacristia) bat egin eutsoezenean.

Gero, 1712-1727'an era-berritu aundi bat egin eben, gaur daukazan barroko itxuraren gauzak emonda.

Gaur, gero esango doten lez, ez dakit onegaitik izango ete dan, baiña... itsas-uraren kutsapenagaitik, beren bir-garbiketarako ez daukalako Jibaltarreko itsas-estutasuna baiño besterik eta Europa'ren Ego-aldea, Afrika'ren Iparraldea eta Ekialde'aren Ego ta Ipar-lurraldearen zikin-zuloa dan lez, nai-ta bi-iru itsas-arrantzal ontzi-txiki ikusi, arrantzale eta nekazaritza guzti ori bertan itzita, dana, ikusketari edo txangolitzara (turismo, expedicionario) eta etxe-egiteari emonda dago.

EDESTIA:

Ugarte onek, balekite K.a. 4.000 urte baiño ariñago giza-bizitza eukitea.

Dana dala, K.a. 1.000 urte baiño ariñagotik, Iberiar jakintsuak (cultura) joan ziralako esaten dabe, ugarte orrean inguruetan bizi ziranentzako oso erakargarriak edo atsegiñezkoak (atractivo) ziralako eta arriskuzko

(comprometido) lur-baten biurtu zan, erasoak sarritan eukiten ebazalako.

Baiña... nork esan leike ez ziralako Kromañoiak izan eta euren leenengo izkuntza Euskerea..., denbora aietan Loira-ibaitik Kadiz'erañño Kromañoi edo Euskaldunak baiño ez ba-giñan izan?

Keltiarrak, K.a. bi-milla urte ariñago bakarrik asi ziran euren zabalkuntzakaz. Eta zer ziran germaniar-indoeurpeo areik... gaur Europa'ren gizan %'tik 77 Kromañoi edo Euskaldunak ba-gara?

Fenizia eta Grezia'tar merkatariak edo saltzailleak be ibili ziran izparter edo itsas-bazter orreitan, baiña ez ziran luzaro geratu.

K.a. VII'n mendean Kartagotarrak bertaratu ziran eta IBOSIM'eko iria sortu eben.

Puig des Molins'eko illerrian K.a. 654'ko Kartago'tar aztarnak aurkitu dira, lurpeko illobiaren (hipogeo o obovedas subterranas donde se conservaban los cadaveres sin quemarlos) arkaitzetan ia 5.000 izen xixelgintzatutakoari atzeman emon dautsielako.

K.a. I'go mendean erromatarren Uria izango zan Ebusus izenagaz.

K.o. 1.000 urte luzaroan Bandaloak, Bizantziarrak eta Mauritarrak egon ziran eta oneik izan ziran Eibissa gorenengo edertasunera eroan ebenak XI-XII'n mendeetan.

1235'an I Jaime Aragoi'ko errege-menderatzaillearen zaldi-gaiñeko De Montgri'tar Gillem jabetu zan ugarteagaz eta I Jaime erregeak, l'Enpordà, Bartzelona eta Tarragona'ko giza-semeakaz jendezkatu eban.

Ortik aurrerantza, bultzakada aundia artu eban Aragoi'ko erritar barriakaz, merkataritzan eta erriak bear eben esku-lanetan geitzen asi zalako.

Baiña, lurreko lan-arloetan, gelditasun aundi bat sortzen asi zalako, nekazaritzaren arloan iskanbil edo matxinada gogorrek sortu ziran, 1450'an eta 1521-1523'an Mallorkan sortu ziran'en antzera, I Karlos'ek gogorregi geratu ebazanak.

Gero, XVI eta XVII'garrengo gizaldietan Amerika'ko agerketarekin, lur-arteko inguruan lanaren-eza sortu zan, baleares'eko itsas-ugartedi guztia gainberako bidean sartu ebana.

XVIII'n gizaldian Turkia'ren eraso-aldi gogorak euki ebazan.

Ugarte oneitan XIX'n gizaldi guztian, beti egon dira eztabaida gogorak Uri'tar ta Nekazari'en artean, daukiezan lurak txiroak diralako eta XX'garrenean aldatzen asi, txangolaritzaren bideak zabaltzen asi ziralako.

Len Uritarrak Nekazariakaz asarratuta egon baziran gizarte areik aitor-sume'en morroien-morroiko (tiempos valvasores) denborak ziralako, gaur egun langilleak edo nekazariak-be asarratuta dagoz, lau Uri'tar edo merkataritzazko-txangolari-zaleen artean bakarrik kontroletan dabezelako irabazten diran diru geienak.

Zekula ez dira konpondu euren NORTASUNA galdu ebenetik (antziñean izan zana) eta gaur berakada aundi baten sartuta dagoz (gero ikusiko dan lez), ez badiara laster konturatzen, dagozan estetikazko utsaltasunetik, porrot egitera dagozela bideratuta.

Mundu onetan, egiten diran gauza guztiak NORTASUNAREN EKANDUZKO ARDURAN egiten diran gauzak izan bear dira, gure sentipen eta begiaren aurrean, Ekanduzko (moral-etika) ekintzak berez !! giza'ren gorputz-aurpegiak eta gauzaren itxurak, edertasunera on-bideratzen dabezelako.

Orreik dira JAINKOA'k Mundu onen BEREZTASUNARI ipini EUTSOZAN BEREZTASUNEZKO LEGEA'k. ETIKA eta ESTETIKA MATEMATIKA'ren NEURRI-BARDIÑEZKO OREKAN joan daitezana.

OLAN EZ-BALITZ, NORTASUNAREN-GABETASUNA'K edo EZAK eta NORKERIAREN BELARRI-ITSUSI ta MOTZ'ak, BEREZ !! AGIRI-AGIRIAN AGERTUTEN DIRA.

Ori da guk ikertu bear dogun edo eta iker-arakatu bear dogun "FISIKA'ren ARLOA" "EKANDUZKO-MATEMATIKA"ren bidetik. Gure azturazko-bidean, jakintzaren-egarriak asetu daitezana.

Baiña..., ZALANTZARIK-GABE, BEREZTASUNA'ren GAI'en BIOTZETIK AGERTZEN JAKUZAN BALDINTZAN (con las condiciones normativas o legales que se desprenden de la naturaleza de esta Creación).

LEGEZ eta SENTIPENEZ, BEAR DOGUN: "EKINTZA'ren ASKATASUNA" edo "EKINTZAZKO BAKEAREN-OREKA"k Lortzeko = LOTSA'zko ARDURAK – GIZA'ri ZOR DAUTZAGUZAN BAR-

DINTASUNEZKO ESKUBIDEAKAITIK AUNIZTUTA (multiplicado) IZAN BEAR DALAKO eta gero AZPIKO BERDINTASUN-LEZ (como denominador común), GIZARTE GUZTIAREN ARTEAN ZATIKATUTA.

GAI'onen ADIERAZPENENKO ZENTZUAK LEEN ALAN ESKATZEN DAUALAKO EGITEA. Geroz edo eta ostean: "GURE BEARREZKO ARTU-EMONAK GAUZA'ren EKINTZAN, ASKATASUNEZKO NEURRIAN AGERTU DAITEZAN".

SARRERA:

Gure lagun-onak diran eta Urduliz'en bizi diran Etxegarai ta Etxebarria'tar Maite (bertakoa) eta Olazaran ta Gazton'tar Jesus'ekin (au, Naparroa'n Lizarra'ondoan dagoan Murietas'eko erritxokoa dana) batera erabagi gendun Eibissa'ko ugartean 15 egun oneik egin, Inersio'k irugarren adiñeko edo zartzarozko adiñetan sartuta gagozenai laguntzeko, eskeintzen dauazan opaka'ren (ofertas) artean oneri ebatuta.

Poz-aundiagoa artu neban, Lourdes nire emaztea etxera etorri zanean eta lemoa ta Zorrontzatic asko doiazela esan ebanean.

**2007'an JORRAILLA'ren 25'eko
EGUASTENA:**

LEENENGO EGUNA

Eldu zan, joan bear gendun eguna eta Jorrailla'ren 25'ean 12'terdietarako, Ormazabal'tar Pedro koñatua eta Atutxa'tar Mila nire arrebak Loiu'ko egazkin-zelai edo aide-portura eroan ginduezan biok.

Maite eta Jesus'egaz alkartuta, leen egin bear genduna egitera joan giñan eta bide-zorro edo pardelak marratu edo markatu genduzanean, aide-portuko kefetegian eroan genduzan ogi-tartekoak, garagardoakaz akaita ta txortalo'ko mentagaz (menta-poleo) edo sendatzeko-belarragaz jan eta edan genduzan.

Ordu-biak eta amarrean Bartzelona'ra eroan bear ginduzan egazkiñera igon gendun eta iruretan bertan

egon giñan. Denbora ona egin eban eta egazkiñetik ondo baiño obeto ikusten ziran Bizkai, Napar-Aragoi ta Katalunia'ko erritxoak.

Itxaron bear gendulako, Bartzelona'ko egazkinzelai edo aide-portu'tik ibili giñan eta osterabe kafetegira joan giñan, garagardo, kafeina-bako akaita eta sendatzeko-belarrak artzera.

4'terdietan artu gendun osterabe egazkiña eta sei-
rak lauren gitxiagotan eldu giñan Eibissa'ra.

Bidaia'ren tresnerira joan giñan, eroan genduzan biderako-zorroak batzen eta guri itxaroten egon zan beribil aundira joan giñanean, talde-gidari bat aurkeztu jakun eta onek, zer egin bear gendun esan-da sei-terdian urten gendun arrotzetxe edo ostal-etxerantza.

Bidean eta ostatu-etxera (hostal, hotel) eldu orduko, soloetako nekazarien lanak edo ondo ikusten zana begiratzen asi nitzan eta oso baragarri ikusi nebazan ango inguruak, geienak jorratu barik eta bertan itzita, belarrak ebagi-barik eta sasiak nun-nai ikusten nebazalako. An-emenka bakarrik ikusten zan ondo apainduta-ko solo baten-bat, patatea, indi-baba, baba-zuri eta abar'egaz, oso gitxi baiña, gutziz iru ez ziralako izan.

Igalidun-zuaitz naiko ikusi nebazan, geien gigilurritz edo arbendol-ondo'ak (almendros) ziran eta piku edo iko asko be bai.

San-Antoniño'ko inguruan bide-geienak estu ta konpondu-barik egozan eta leenengo egun orreitan ez neutsen garrantzi aundirik emon, baiña neure buruaren gogoan eroan neban bai !!, beste opor-bidaietan beti eroaten doazan lez, gauza orreik, geratzen ziran amalau opor-egunetan kontuan artuko nabazala, idaz-lan oneitan agertu daitezcan.

Zazpi'arak bost-minutu gitxiagoetan eldu giñan "Hotel Sol-Pinet-Playa"ra eta bertan arrerak (recep-
ción) egiten diran tokira joan da, arduradun edo artzai-
llegana aurreratu gintzazan, bakoitzaren lo-gelak xeda-
tu (asignar) edo izendatu eta giltzak emon dagiskue-
zan.

Gure lagunak diran Maite ta Jesus'eri, ogebateko gela-bat emon eutseen eta eurak ez ziralako egon oituratuta batera lo-egiten, guri emoneko oge-biko gelagaz aldatu gendun eta danok pozik geratu giñan

Gelan sartu eta jantziak bere lekuetan antolatu genduzanean, aurpegia otz-arazi edo ozkirritu (refrescar) eta afaltzeko bera joan giñan.

Jan-tokian mai-tresnak, nor-berak artu bear dauz eta bardiñ janari gauzak, jan-tokiko gela, olan antolatuta dagoelako.

Jan-gela, janari ezberdin, ederbegian eta ugaritasu-
nean apainduta egon zan, nor-berak, nai-gure eban
beste janari jateko gertu.

Nik, litxu edo urraza (lechuga), tomate eta kipula naiko jan neban eta gero arraiña saltsa gozoagaz. Ez neban igali edo sagar-ale'rik (fruta) jan eta afal-ostean akaita edatera joan giñan. Txola-be artu gendun, Jesus'ek patxarana eta nik "ron-negrita" eta Lourdes'ek ikusi ebanean bereala esan eustan "azkenekoa izan daitela !!".

Gaba guztietan bingo ta jantza eukiten gendun eta gure ebanak gure-arteant kartetako-jokua.

Jesus, Maite eta ni, 10'k eta laurenentan ogera joan giñan, ni irakurten eta Lourdes 12'ak lauren gitxiago-
tan ogeratu zan.

**2007'an JORRAILLA'ren 26'ko
EGUENA:**

BIGARREN EGUNA

8'retan jagi giñan eta garbitu ostean ondo gosalduta 10'etan rutier'en berbaldia euki gendun, Eibssa egune-
ro ikustekotan, zelako ibil-bideak euki genduzan jaki-
teko.

Rutier'ek bere antolamendua erakutsita, otelean baster baten egon zan mai-baten ezarri zan eta gura ebenentzat txartelak saltzen asi zan.

Lemoa'tar Anton eta bere emazte Karmen ta Julian eta bere emazteak deitu euskuen eta esan: Bidai-orreik dirua atarateko bakarrik zirala eta danon artean auto-
bus bat egun guztirako alokatuta naikoa zala Eibissa ikusteko eta itsasotik bardin. Janariak gaiñera, ostatu-
etxeko sarrerak egiten diran lekuan ariñagoko egunean eskatu ezkeren bertan emoten dabez eta beste eguneko denbora guztia, guk gura dogun eratara erabili geunke-
la esan euskuen.

BIDAIA

Erabagi orreitan geratu giñan eta San Antoniño'ra joan giñan erria ta euken kai-ederra ikustera.

Oiñez joan giñan eta bidean konturatuten joan nintzan ikusten neban guztiagaz.

Dana ankaz-gora euki eben, oin-bide, gurdi-bide ta baztar guztiak konpondu ta edertuten ibili ziralako. Gero jakin neban oraindiño ez zala txangolaritzaren denbora eta gu giñela insersoa'ren azkeneko bidaiakoak, gu joanda egun batzuk-barru azten zalako txango-aldia.

San Antoniño'n egon giñanean Urien'tar Jesus aurreratu jakun eta zabalgunean edo plaza'n egon zan txabolan txangoen-arduradugana joan zan gure bidaia-ren billakuntza egiteko.

Billakuntzaren ixilpeko edo barreneko gauzakaz jabetuta eta plaza'ko taberna baten zuri, limurreta edo mosto eta bermut edanda, berandu zalako eta gure ostatu-etxe edo ostal-etxea itsasoa'ren beste alderdian egoalako, txalupa edo irurogeientzako zan ontzi baten igon gendun bakotzak euro-bi ordainduta eta bereala etxera joan giñan.

Bazkaldu ostean Maite, Lourdes eta Jesus ondartzara joan ziran bitartean, nik gelara igon neban, lo-arin bat egitera joan nintzan, bostak lauren gitxiagorarte.

San Antoniño'tik ostera eginda, afari ostetik jantzan asi giñan eta bingo'ra jokatu, danok festa eder-giro baten.

2007'an JORRAILLA'ren 27'ko BARIKUA:

IRUGARREN EGUNA

Emen, bakarrik aipatu bear dodaz, zeintzuk izan ziran bardin antzeko opor-egunak, nik ikusitakoa gero, zerrenda baten antzera adi-erazi edo xeekatzeko.

Egun onen bazkal-ostean, unekadatan baiña, etenbako euri apur-bat egin eban eta ori zan egun-giroan euki gendun aldaketa bakarra, besteak denbora onak eta bardin-antzekoak ziralako.

2007'an JORRAILLA'ren 28'ko ZAPATUA:

LAUGARREN EGUNA

Lagunen-artean, nai-ta jolas-jai opor-egunak izan, agertzen dira bai goi-bel'ezko edo zalantzazko egunak, leenengo aldizko bidai baten alkar-aditzen danean batera jokatzeko, lagun-joko orreitan, ondo ulertzen ez diran gauzak agertzen diranean.

Laster aienatu ziran baiña laiño-baltz eta erantzun-tzar (adibidez: Nora zoaz? // Ogera !! // Zergaitik? // Aurre-gurintxo'ak (prostata) estu-aldian sartu naualako !!) orreik Jesus'egaz berba egin nebanean.

2007'an JORRAILLA'ren 29'ko DOMEKA:

BOST'GARREN EGUNA

Goizeko zazpi'terdietan jagi giñan eta bederatzirak ziranean gela'tik urten gendunean Maite eta Jesus'egaz alkartuta, barauste (desayuno) edo goizeko gosaria jatera joan giñan.

Lemoa'tar eta Zornotzakoakaz alkartuta, danak San Antoniño'ko Eleiza'n eguerdiko amabietan emoten eben Mesa-Santuan kide izateko joan giñan.

Eleiza bete-beterik egoan eta askok edo ainbat beintzat kaletik entzun bear izan eben, Eleiz-barruan ez zalako lekurik egon.

Mezadun edo meza abestua zentzu aundiz emon eben apaiz-gazteak Ego-Amerikakoa izan zan.

Eta Mezea amaitu zanean, abadeari baimena eskatuta, danok batera Euskeraz abestuta, ezkerrek emon geuntzezan JAUNGOIKOA'ri.

Danak geratu ziran ao-zabalik, abestalde ura nungoa zan jakin gurean eta nungo edo zelako izkuntzan abestuten eben.

Eleiza'tik beko enparantzara beratu gintzazanean txistua'ren doiñua entzun neban eta ikustera joan nintzan.

Eta euren arbasoen jantziakaz eta seska edo kañabe-razko txistu ta danboliñaren doñuagaz (Aragoiko oiñordezkoak izateagaitik? dana-dala, danean, gure antzekoak oso-osoa diranak) jausika jantzan ibili ziran eta ainbat argazki atara neutsezan.

Gero bertan, zabalguneko enparantzan egoan jan ta edaritegi leku baten ardu-zuri, mosto ta bermut edanda, itsas-ontzi'an etxera (ostatura) joan giñan bazkal-tzera.

**2007'an APRILLA'ren (Jorrrailla) 30'eko
ASTELEENA:**

SEI'GARREN EGUNA

Aurretik esan bear dot, gaurko egun au atseginkorra eta oso polita izan zala. Nai-ta Lourdes'ek aize apur bategaitik billurtu eta bera pertse edo jersey barik ez doala esan.

Baraustea edo gosaria (desayuno) eginda eta arrerak (receptiòn) egiten diran lekuan, agindu genduzan ogi-tarteko (bocadillos), ura ta igaliak (fruta) artuta, goizeko 10'etan eta ariñago alokatu gendun 22 ezar-leku daukazan belbil-busera (autobus) irripartsu eta egun-on bateko itxaropenean igon gendun, emen aitatuko doanek:

- . **Belaustegi'tar Julian eta bere emazte Mendi-kote'tar Karmen**
- . **Etxebarria'tar Anton eta Karmen bere emaztea**
- . **Arteaga'tar Joakina eta bere senar Arrae-ta'tar Fernando**
- . **Bilbao'tar Marian eta bere senar Urien'tar Jesus**
- . **Etxegarai'tar Maite eta bere senar Olaza-ran'tar Jesus**
- . **Berrio'tar Joselu ta bere emazte Azpiazu'tar Bego**
- . **Manzidor ta Ugarte'tar Karmele eta Arteaga'tar Gregori**
- . **Nati'tar Diez eta bere senar Diez'tar Jesus**

. **Anjela Albarado eta bere senar Kruz'tar Faustino**

. **Barroeta ta Gorritxo'tar Lourdes eta bere senar Atutxa eta Agirre'tar paul.**

Txorien belbil-busa (autobus) ezan leike izan zala, sartu gintzazanetik abestuten asi giñelako eta ez gintza-zan izildu, bidaia amaituarte.

Merezimendu aundia emon bear jakie baiña, Arteaga'tar Josepin eta Olazaran'tar Jesus'i, eurak izan zire-lako abesti guztiakaz gogoratzen ziranak eta bide batez zuzendariak (directores).

San Antonion gure Otel Sol Pinet Playa'ko etxetik urten eta Pou des Rafals, Sant Agusti des Bedrà, cape-lla d'en Beia'tik aldatuta, SANT JOSEP DE SA TALAIA'ra eldu giñan.

Ordu erdiko epea emon euskun Paulino belbil-busa'ren eramailleak eta auzune txukun zainduta egoa-la ikusita Eleiza ikustera joan giñan. Bertan Aita-Gurea abestu gendun eta barruan egon ziranak ao-zabalik itzi-ta berebillera igon gendun.

Gero Egazki-zelaia'ren ondotik Sant Jordi de ses Salines eta San Françesc de s'Estany, ses Salines "MALYBU" ondartz, punta de la Rama ta Punta de sa Torre de ses Portes lur-muturren bitartean dagoena, ikustera joan giñan.

Gatz asko ikusi gendun eta euki eben ondartz eder onetara, ospatsu edo izendun asko joaten zirala esan euskuen. Bere eguzki-margoaren ederra ta miresgarria izan zan ondar-baster eta luze-zabal au.

Belbil-bus'era igonda etorri giñan lekutik igonda EIBISSA'ra joan giñan.

Erri onek daukan garrantziagaz, nik ikusitakoagaitik erri bezela, ez dabe ain txukun zaintzen eta eten-bako lan-zeregiñakaz dabiz. Ez dira izango... zeregin guzti orreik diruaren igespide-bat? Itzi daiguzan susmo edo sinisgaitz orreik eta goazan arira.

Ordu bateko epea emon euskun Paulino'k eta berea-la arresizko (amurallado) erri zarrera joan giñan.

Ara joan giñan orduko Gotzai-Eleiza edo giltzatu-ta egon zan Eleiz-Nagusia ikusteko bidea denbora luzetxokoa izan zalako, ez gendun guk gura gendun-beste ikusi, baiña a-ta guzti ondo arakatu (curiosear) gendun inguru guztia eta ainbat argazki atara gendu-zan.

Eibissa'tik, Puig d'en Balls, Santa Gertrudis de fruitera, Sant Miquel de Balansat, Sant Joan de Labritja, Kala Xarraka eta Sillot des Renkli edo Ciudad del Mar'etik Portinatx'en bazkaltzera joan giñan.

Ingurua ez gendun ikusi, baiña Paulino'ri itanduta, Portinatx'eko argi-dorrea eta es-Portitxol lur muturren bitartean dauan Portinatx'eko itsas-xoko'ren (ez genduna ikusi) ondoan dagoen jan eta edaritegian bazkaldu gendun.

Maien jarri giñan eta picnic pardeltxo'tik ogitarte-koak (bocadillos), igaliak (fruta) eta bertan eskatu gendun ura ta ardaugaz, txantxetako solasketan bazkaldu gendun.

Akaita, txolak eta txokorrak errearte egon giñan eta osterabe, belbil-busera igonda, Sant Joan de Labritja, Sant Bicent de sa Cala'tik San Carles de Peralta'ra gure ebanak paitxarra eroatera joan giñan.

San Karles'etik eta d'Eibissa'ko museu etnografic alenduta, Santa Eulalia des Riu'ra joan giñan.

Santa Eulalian, ordu beteko epea euki gendun erri politau ikusteko.

Edertasun aundiko eta garbia da erri au, daukazan margoak ikusgarriak diralako.

Nun-nai eta txukun-txukun ipinita eukezan margo desberdiñean mota askoko lorak, egun zoragarri onen garbi ta argitasunezko eguzkiagaz, itsasoaren margo-arekin ezin bestean aldi-bateratuta (sincronizados) egon ziranak, txangolaria'ri miragarritzko irudi ederra erakusten eutsuezan.

Baiña agertu jakun bai, zoritxarrez agert bear ez diran gauzak, barrualdetik itsasora botatako lupetz-zikin bat, 150-200 m karratuan itsasoa ezinbestean loitzen ebana.

Belbil-bus'era joan giñanean, Julian gogoratu egin zan bertan Lemoa'ko Zubero'tar Jon futbol-jokalaria egoala, eta urrutizkiñetik deituta Jon bereala gure artean agertu zan.

Ez gendun denbora askorik agurtzeko euki, Paulino bus-gidariaren premiña nabaria zalako eta bera besarkatuta, pozez beterik itzita agurtu gendun.

Santa Eulalia des Riu'tik eta San Rafael de sa Creu'ren erritik joanda, SANT ANTONO DE PORTMANY'ra elduta ostalera eroan ginduzan.

Benetan, zorientasunezko eguna emon gendun.

2007'an LORAILLA'ren (Orrilla) 1'eko ASTEARTEA edo MARTITZENA:

ZAZPI'GARREN EGUNA

Aizetsu ta illuna agertu jakun zazpi'garren egun au, baiña gure opor gogoentzat ez eben iruditu besterik, aukera ezberdin bat baiña, oporraren atsegintasunean.

Andrak bai pozik? A !! zelako eguna agertu jakien..., zarpiltegi edo dendetatik janzteko gauzak ikusten ibilteko.

Gu pepeloen antzera euren atzetik, pozik baiña !!, San Antoniño'ko alde zaar guztia ikusi gendulako eta andrak-be pozik ikusten genduzelako.

Gero edaritegi baten zeozer artuta etxera joan giñan bazkaltzera.

Bazkalduta nik gelara igon neban, ekarri neban ARRUPE'ri buruz liburua "Eleizan eztanda bat" (una explosiòn en la Iglesia), irakurteko gogoia euki nebalako.

Lourdes sei'terdietan agertu zan eta jantzi ondoren, afaltzera joan giñan.

Andrak ez ziran egon pozik goizean dendari ibili ziranean bakarrik, urrengo egunerako Eskalante'n egiten zan jantzien azokara-be joateko egin-naiak antolatu ebezalako eta gizonak San Antoniñora joateko gertatu giñan.

Gero batzuk futbola ikusten ibili ziran bitartean, besteak kartetaldi jokoan eta besteak jantzan, lo egiteko ordua agertu zan eta izil ezin besteko berritxu edo solaskerian gelarantza igon gendun.

**2007'an LORAILLA'ren (Orrilla) 2'ko
ASTE-AZKENA edo EGUASTENA:****ZORTZI'GARREN EGUNA**

Gu barautsia (desayunar) kentzera bera joan orduko, andrak Eskalante'ko azoka'ren bidea artuta egon ziran.

Gosari ostean gizonak alkartu giñanean, San Antonio'ko bidea artu gendun eta bidetik, itsas-untziren jabeakaz ia noz egingo gendun itsaso'ko egun-aldi ori ikustera joan giñan.

Itsas-ontzi'ko ugazaba'ren izenak: Biko ta Nogra'tar Jesus eta Ribas'tar Juan Antonio Mari izan ziran.

Mutil jator eta adikorrak eurak, gure ezaupide edo artu-emonetan oso biotz-zabalekoak eta argiak agertu eta izan ziralako.

Zortzi orduko itsas-ibilbide ori 300 euro'ko balioa eukiko ebala esan euskun eta eurak bideratzea gura bagendun, pozik egingo ebela, bazkal egiteko leku-onek non dagozan erakutsita.

Eta eguraldia? itandu geuntson.

Euren erantzuna: Eguzkitsu eta aize-bako eguna agertuarde itxaron bear eta zuek etxera joan orduko ez badau orrelako eguna egiten, zer egingo jako? Gu dirubarik eta zuek itsas-bidai orren gogoak bete barik, etxera itzuli bearra.

Bostekoak emon da eta edaritegian zeozer artuta oiñez joan giñan ostatu-etxera.

Ordu-batetan bertan egon giñan eta aurpegiak ozkirituta ta illea euki ebenak orraztuta, bazkaltzera joan giñan.

Andrak, ordubat eta erdiak zirala, irripartsu agertu ziran eta bazkal ostean danak, gelatara joan giñan.

Bostak eta laurenarako danok alkartu giñan sarrean, aizea baiña biurri-aldatzen asi zalako eta lañoak iluntzen... barrura sartu giñan eta solas'eko izketaldian batzuk, kartetan beste batzuk, afaldu, akaita'k artu eta lotara joan arte bingo ta jantzan eginda, arraztia alai emon gendun.

**2007'an LORAILLA'ren (Orrilla) 3'ko
OSTEGUN edo EGUENA:****BEDERATZI'GARREN EGUNA**

Egun onen aldaketa, bankutik diru apur-bat atara gendula zan eta atzoko egun-giroa baiño, gaurkoa egun ohea izan zala.

Ba-egoan beste alda-txiki bat-be, guk bankuko zeregiñetatik askatu gintzazanean eta Lemoa'tarrakaz alkartu. Oneik Eleiza ingurutik agertu ziranean guri begira, berba egin gure ba-genuen sakristau'gana joateko eskeinlari etorri ziralako. A !! zelako gogait-aldia (chapa, tabarra) emon dauskun... Julian'ek: "Ia... zoratuta itzi ginduzan !!".

Eta nik itandu neutsoenean: "Baiña zentzuz edo zentzurik-gabe". Anton'ek: "Ez, ez !! Zentzu aundiekin".

Orduan..., egon gura neuke beragaz, itaun batzuk egiteko.

Julian'ek: "Egoadi, egoadi !! erantzungo due-ta !".

Gabaz, futbola ikusten egon giñan eta Osasuna gal-tzen ikusi gendun Sebilla'ren aurka.

Egun ederra benetan.

**2007'an LORAILLA'ren (Orrilla) 4'ko
OSTIRAL edo BARIKUA:****AMAR'GARREN EGUNA**

Egun onetan Lourdes'ek eta nik, Bilbao'tar Marian eta bere senar Uribe'tar Jesus'ekin joan gintzazan errira. Eta itzulkeria Berrio'tar Joselu ta bere emazte Azpiazu'tar Bego'rekin egin gendun.

BIDAIA

Bego eta Joselu'k, esan euskuen zelako asmoa euki eben opor-aldi onen ostean egiteko eta nik nekez sinistu neutson.

Baiña egia izan-da bai !! Legunean, Santiago'raiño-ko ibilbidea (ez nazena gogoratzen nondik-nora dan, baiña 854 km. 25 egunean egiteko esan ebala bai) illa-beteko epean egiteko biok urten ebela jakin nuelako.

Eurak esaten euskuen, 25 eguneko epe-aldian beteteko asmoan egon zirala, baiña egun batzuk geiago izan arren bardin zala.

Arratsaldean, etxe-ostean dagon ondartzan eguzkia artuaz batera ibiltzen eta igerian poztasun osoz emon gendun.

2007'an LORAILLA'ren (Orrilla) 5'eko LARUNBATA edo ZAPATUA:

AMAIIKA'GARREN EGUNA

Egun onetan Lourdes'ek eta nik gosari ostean, Lemoa'ra Leon'etik etorritakoak ziran Diez'tar Jesus bera, Lemoa'ko-Kare-beltz lantokira (Cementos-Lemona) lan egitera eta bere emaztea Diez'tar Nati, amaika seme-alabaren gurasoak diranak ostatu-etxeko ateetan alkartu giñan eta goizalde ori batera ibiltzeko aditu giñan.

Andik-ona naikoa ibilita eta zeozer artuta, itzultzea erabagi gendun eta bidean Urien'tar Jesus'egaz alkartu giñan

Au dendarik-denda ibili zan denbora guztian, beren ametz'eko txanoa (gorra) topatzen.

Gero konturatu gintzazan, bere emazte Mirian'ek eta gero berak esanda jakin gendulako, beren mesedera, txanoak txota (bisera) aundia euki bear ebala.

Orregaitik ibiltzen zan egunero denda guztietatik atzeman (sin poder encontrar) emon ezinik.

Berak, laguntza eukitearren eta gure emazteak atzitu (seducir) ondoren, etxeraiño egon ziran denda guztiak ikustera eroan ebazan. Eta guk bidetik aurkitu gendun edaritegi baten ardau-zuri bana edanda etxera joan giñan.

Andrak, ez genduzan ikusi bazkaltzera joan arte.

Arratsalde osoa emon gendun ostal-etxe ostean dagon ondartzan jolasten, igeri ta eguzkia artzen.

Afaldu zazpi'terdietan egin gendun eta sarrerak egin diran lekuan Domeka'rako ogitartekoak (picnic) eskatuta, Reala'ren futbol jokoa akaita ta txola edaten gendun artean ikusitera joan giñan, ondoren amabi'terdiekarte jantzen eginda lotara joan giñan.

2007'an LORAILLA'ren (Orrilla) 6'ko IGANDE edo DOMEKEA:

AMABI'GARREN EGUNA

Oiturazko gauzak egin eta gero, prest egon giñan San Antonio'ko Eleizara joateko eta Meza santua entzunez gain, kide izateko prest egon giñan urten gendunetik.

Oraingoan ez zan izan ariñauko domekan egon zan Ego-Amerikako apaizen antzekorik, bertako erretorea izan zalako.

Eta bien arteko berdiñ-eza nabaria izan zan ikusi gendunetik.

Aurreko domekan, mezea asi baiño ordu erdi ariñagotik ezar-leku guztiak beteta egon ziran, lotsazko (conversaciones recatadas) berba ugari entzuten ziran eta iñok jaramonik egin barik, mezea asi zan unean danok isil eta prest egon giñan Kristo Jainkoagaz bat izateko.

Oraingoan ez zan izan bardin, erretoreak urten eban orduan, eleizaren gai-etxea, nai-ta oteundegi edo Sagrarioa egon, an egon giñen benetako Eleiza izateko baiño gaiñetik ipini ebalako, danari ixilik egoteko Jaiñaren aurrean agindu eban.

Eleizara... alango egunetan egokitasunezko egoeran egoteko ainbeste denbora aurretik joaten garanean, farisau itxurak egiteko joan giñela esangura eben?

Oraindiño, Menperatzaille ta Katolikotasunezko Abertzale fazizta (nacional-katoliko-imperialista) asko dagoz zoritxarrez, benetako eleiza gaia'ren azpitik ipinteko.

Zeren asmoz..., euren menpean egoteko? Nortzuk dira edo zeren atzean dagoz olango sinismena dauki-nak?

Kristo'ren Eleiza il-da baiño, bizirik bear dogu. Gu !! garalako Kristo ta Kristautasunezko Eleiza, dauka-guzan JAUNGOIKOA'ren gai-legepean.

A-ta guzti eta Eibissan ez gintzazalako geiago joan-go edo egongo, bera'ri baimena eskatuta, mezea amai-tuta AITA-GUREA Euskeraz abestu gendun eta danok arrituta geratu ziran, nortzuk eta zer on-abestu gendun itanduta.

Gero, baragoko enparantzara joan da, edaritegi batera joan giñan, txibiak erregosita eta olio-aran batzuk janda, arda-zuri, limurreta (mosto) eta ber-mut'ak edateko.

Etxera joateko, itsas-ontzira joan giñan eta bide batez, urrengo Itsas-egunerako (Astelenean) ez daiten ezer aaztu, egin bear gendun antolameduzko gauzatan egin genduzan.

Danean batera geratu gintzazan eta etxera joan giñan arratsaldea ostatu-etxearen eta inguruko eskuar-tekoakaz atsegintasunean egunari amaiera emoteko.

**2007'an LORAILLA'ren (Orrilla) 7'ko
ASTELENA:**

AMAIRU'GARREN EGUNA

Eguzkitsu eta aize-bakoa agertu jakun egun eder-au.

Berari begira gure irudimenak, egaz egiten eben itsasoaren gaiñetik, lotatik itzartu giñanean eta gelako begira-tokitik (balcon) eguraldia ikusten urten gendunean.

Gosaldu ostetik alkartu giñan danok eta ostal'eko arreran (recepcìon) ginduezan lekutik bakoitzaren ogitartekoak, ura eta ale edo igaliak (fruta) artuta (pic-nik) 11'etan itsas-ontzira igon gendun.

Txalupa'ren jabe, eramaille eta gidariak ziran Biko'tar Jesus eta Ribas'tar Juan Antonio M^a'k plasti-koz'ko ontzi-bat izotzez-beterik egon zana aurreratu

euskun eta bertan edariak sartzeko ezkeintza egin ondoren, ia danok egon bagiñan itandu eben eta danok bertan egon giñela, ostal edo Otel Sol Pinet Playa osta-tu ostean dauan itsas-txoko'tik, 11'kak eta laurenetan urten gendun.

Bidean joan giñela Por des Torrent itsas-arteko polita zana eta Konejera'ko ugarteia ikusi gendunean Juan Antonio'k esan eban, bertan: Anibal (Koneje-ra'ko ugartean) K.a. 247-183'ko urte bitartean bizi zan Kartajinesen gudal-nagusia jaio zala.

Gero, Kala-Bassa'ra edo Bassa'ren itsas-txoko'ra joan giñan, oso atzean eta txukun ipinita dagoena txango-zaleen (turistas) onerako, bere ondartzaren politagaz batera gizartearen serbitzurako toki-barri ta garbiak euki ebazalako.

Itsas-txoko'aren sarrerako eskom-aldera, lurrartean ate-bat ikusten zan eta Jesus ta Juan Antonio'k, ermi-ta-zai bat (ermitaño) bertan bizi zala eta gure ba-gendun ta bertan egon bazan, ikustera-be joan al-gintzaza-la esan euskun.

Be-aldean egon ziran txango-zaleentzako antola-menduzko prestaketak ikusita, jakin-minduta (Ilenos de curiosidad) gora joan giñan, eremutar edo bakar-zale ori ia nor zan eta zelan bizi zan jakiteko.

Ni ez nintzen lurko bizi-antzeko ori ikustera joan, baiña esan eustien Belaustegi'tar Julian eta beste batzuk ara joanda oge-gaiñen itzunde... eta ibili zira-la.

Gu goi-alde guztitik, an egon ziran Ama Birjiñ, Aita Santua'ren, Jesus eta ain-bat argazki ta irudigin-tza (estamperia) aundi ta txiki ikusten ibili gintzaza-nean eta bera gorantza igoten ikusita, beragana joan giñan, ia zer esaten euskun.

Gora joan giñan beragaz osterabe, an egoana berak emoneko zentzuan entzun eta ikusteko eta berak JAINKOA'ri otoitz egiteko eskatu ebenean, guk Aita-Gurea Euskeraz abestu geuntson.

Ez egoan zoratuta edo burutik egon, ez da gutxiago-rik-be. Inguru guztia otoitz-lekua biurtuta euki eban sinist-geiegi erakusten ebalako eta nik geiegi jakin gurean ibilita, itandu neutsonean: "Beren sinismen guztia, Jesus, Katolikotasunean eta Fatima'ko Ama-Birjiñean » ezartzen zala esan euskun.

Berak, artean esanekoakatik, adibidez: Azkeneko Aita Santua izango dala, katolikotasunezko erlijioa ezereztu egingo dala ta abar, bai !! "Mundu oneri eta gure artean egiten gagozenakaz, iñoz baiño txarrago"

Taldeá Cala "Las salinas"en.

daukagula esan eban, eta ez eban arrazoién-gabetasunik euki.

Itanduten ibili nintzan bere izen ta bizitzaren ogibidezko lana'gaitik eta Jose (Pepe) deitzen ta maisua edo irakaslea zala esan eustien.

Nire onspenean (apreciación) baleiteke apaiz-irakasle zarsari-duna izan zala.

Bera berotasun aundian eta alai agurtuta, osterá joan giñan itsas-ontzira.

Gero, kap de la Bassa, kala Gorria eta Negre lurmuturretik aldatu giñanean Turkoa'katik egindako itsas-argi edo argi-dorrea (torre de comte) ikusita, sa-Konillera'ko ugarteá inguratu eta bere lur-adarrean dauan argi-dorrea ikusita, Konte'ren ondartzarantza joan giñan.

Fedrà ugarteá-be ikusi gendun eta bertan Eibissa'ren osteko-parean dagoan leize-zulo edo ar-zuloa-be (cueva) ondo egoana, bere denboran ainbat itsas-ontzixiki ostontzeko lekua izango zana.

Fedrà ugarteá be ikusi gendun leize-zulotik urten gendunean.

Kondolar, Korral, Tarida'ko kalak edo itsas-arte politak ikusi genduzan eta ainbat aundiki edo aberats'en etxeak ikusi-be, itsas-ertzaren goi aldean ezeren lotsa barik eginda dagozenak. Esan leike lapurretan eginda dagozela, bestela ezin-lei ulertu.

Biko'tar Jesus'ek, Badellas'eko (Bedella) kala'tik aldatzen asi giñanean, beste ainbat aundikién etxe be, lenagokoen antzera eginda egon ziranak ikusi genduzan.

Gose izan giñan eta Jesus'ek: Zatituta etorten diran Lur-sagar (patatas) prijituak eta olio-aranak (aceitunas), ardaugaz, bermut eta Koka-kola'gaz edateko atara euskuzan. Bera jan da gero, Juan antonio'k emotzezan amuakaz, arrantzale aldatuta.

S'Oratje, Kalo, d'Ort, kap Blank, Kap des Jueu itsas-arteko edo Kala'k eta Sabinarren lur muturretik dauan argi-dorrea ikusi eta es-Bendrel ta es-Bedra ugarteá beren Kala-Kala'ko argi-dorrea-be ikusita itzuli gintzazan etorri giñan lekutik joateko.

Ostera aberats'en etxeak begi bistan euki genduza-nean Biko'tar Jesus'ek esan euskun, begitu: A da, Elen Mak Person jantzi-maixtra (modelo) aipatuaren etxea.

Eibissa guztia inguratzen daben itsas-bazter oneik oso politak diranak, ainbat ezberdiñezko erataria jokatze-ko aukeratu leiken bazterrak dira, lakartsuak (abruptos) diralako itsas-indarrak egin dauazan milloi askoko urtetan lurraren aurkako ekiñaldian eta bere izaeran dagoelako berak daukan edertasunaren onesgarria.

Ordu-biak eta laurenak ziranean, Komte'ren itsas-arteko kala'n kairatu edo lurreratu giñan, bere goialdean eta piñu artean eroan genduzan ogi-tartekoak, ale edo igaliak (frutas) eta edariak jan edateko.

Denbora guztian kantari ta txantxetan oso alai ibili giñan zoragarrizko egun orretan eta jaten egon giñela danori argazkiak atara neutsezan.

Laurak eta laurenetan urten gendun pinu artetik eta itsas-ontziratuta, arratsaldeko seiretan gure ostalaren osteko itsas-txokoan egin giñan.

Lourdes eta ni gelara joanda turrustatu (duchar) egin giñan afaltzera joateko.

Anton Etxebarriak loteria ekarri euskun eta bananduta afaltzera joan giñan.

Akaitak edaten egon giñanean, euki gendu bai !! gure artean zer esan eta amabiak inguruan ogera joan giñan.

**2007'an LORAILLA'ren (Orrilla) 8'ko
ASTEARTEA:**

AMALAU'GARREN EGUNA

Azkeneko eguna zan eta alaba, suin, billoba edo birseme (nieto) eta Lemoa'ko loba'ri erosteko geratzen ziran azkeneko gauzaren eguna izan zan eta orretan emon gendun denbora geiena.

Baraua autsi-ta (desayunar) Lourdes eta ni San Antoniño'ra joan giñan. Nik geraldiki batzuk egin bear nebazan anka dala-ta, baiña ondo eldu giñan.

Lourdes dendetan sartuta ainbeste denbora egin ondoren, azkenean agertu jatan eta itzulkeran Eleiza'ren ondotik joanda sakristaunkuntza egiten dauan gizonagaz alkartu giñan.

Julian'ek esan eben eran (berbatsu) agertu jakun eta izketaldia aurrerantza joan zanean, nik erriaren itxuragaitik erriko-lanakin ankaz gora euki ebalako, baratze ta inguruko ostal'etan lore-lanaren eza'gaitik eta orren gora beragaitik itandu neutsonen, beren erantzuna gogorra izan zan: "Euren ardurazko eskuetan ez zalako egon, lauen artean banatzen ebelako an ibiltezan diru guztia". Eta nik Eibissa'k itxuran bakarrik alegintzen zala azpiko ugerrak kolorea edo margoztuta kentzen alegintzen zirala'gaitik esan neutsonen, berak: "Diruaren ameskerian Ekanduzko arloa ezereztu egin dala" esan eban berak eta egia izan zan, orain esango doazenakaz, berori esangura ebalako.

Gure ostatu-etxetik San Antoniño porturaino eta portuan bertan, dan guztia ibilgune eginda dagoena, ez dago ez komunik, ez irolik, ez iturririk. Pitien, pitien ipinten dabizen berinpeetan edo berin-aterpeen (marquesinas) burdiñezko zozko'etan (estructuras) ugerraren ganean margoztuta estaldu (tapar) egiten dabe: Ugerrak bere lana eginda, noiz-arte irauñ? Langilleak euren osasunerako-be ez dira gai, ainbeste kale-egale-tan edo oin-bide guztietan ipinten dabizen kare-baltzazko galtzar-arriak (adokines) ebaten dabizenean iñori ez neutson ikusi ago'ko babesik ipinten, ain kaltegarria izan da. Beste gauza bategaz-be konturatu nintzan eta nik ikusi neban ugartearen itsas-ondo edo itsas-bazterreko (litoral) guztian metro-biko zabaleran arrolio (petroleo) legortuagaz (seco) zikinduta egon zala barren guztia. Ni begitzen edo ikertzen egon nintzanean, mundrun edo pike (alquitran) zati-bigunak-be ikusi eta ikutu nebazan. Lotsagarria dana.

Eleiz-mutil edo sakristau-ura agurtu gendun (berak geiago gura eban baiña guk denborarik ez) eta ostalerantz joan giñan oiñez.

Lourdes'ek bidetik goazela lobarentzat soinpekoak (camisetas) erosi bear dauzela eta dendetara joan zan.

Ni, beti joaten gintzazan edaritegira joan nintzan eta ugazabagaz berbetan asi nintzan.

Onek, ostal guztiak daukiezan azpiko ur-eztiko (agua dulce) urtegiak ur-gaberik dagozela eta itsasoko ur-gazdunagaz beteta daukiezala esan eban. Eta batzuetan erabiltzen dauala ur ori.

Gure ostalean dauan ura, ur garbia, ur-gazbakoa zala esan ondoren, nik itauna egin neutsoan: "Ia itsasoko ura'ri gatza kentzeko tresnik ba-egoan" eta berak: "Gu

BIDAIA

gagozan itsasoko bestaldean ur-gazia'ri gatz kentzeko lantegi aundi bat dagoala, gu guztiontzat naikoa dana", baiña dirua balio dauena eta orregaitik batzuen okerkeriak.

Egia da benetan: Lurrarteko itsasoaren antzera, egia dala "Itxuran, askoz obeto dabizela EKANDUAN (etica, moral) baiño".

Lourdes agertu zan eta etxera joan giñan bazkaltzera.

Afal-ostean bingo'ra olgetan eta dantzan ibili-giñanean, Anton edo Julian'ek ez dakik nor, gabeko egorak biztu (animar) egiten eban neskari esan eutsoen, gure azken eguna izan-lez, abestutako azken-agurra egingo gendula eta ainbat denbora itxaroten egon eta gero, ia danak ogerantza joan ziranean esan euskun abestuteko. Eta abestu barik agurtu genduzan.

**2007'an LORAILLA'en (Orrilla) 9'ko
ASTE-AZKEN edo EGUASTENA
AMABOST'GARREN EGUNA**

Egun argia ta eguskitsua agertu jakun Orrilla'ren 9'garren egun au eta askena gure oporralditakoa.

Biok JAINKOA eskertu gendun eta garbituta baraustera edo gosaltzera joan giñan.

Apur-batean danon arteko solas-berbetan ibili giñan azkeneko egunaldiaren zirrara edo biotz-ondokoa kentzeko eta ostera joan giñan gelara.

Dana prest euki gendunean, zorroak artu eta bera joan giñan, etorri giñanean egin gendun bidaia etxerantza berriz egiteko.

Loiu'ra eldu giñanean eta pardelak artuta, gauza bat ikusi neban, mindu edo asarratu ninduana: pardel edo zorroak batzen ziran tokiren sarrerako iragarkian "-BAGAGEAK - BAGGAGE - EQUIPAJES" EUSKERAZ ipinten ebalako. Ez zan izango obe "-BIDEKO ZORROEN BERRIZ-ARTZEKO edo BERAGANATZEKO LEKU edo GUNE edo alango EUSKERAZ BEINTZAT zeozer bat? Zertarako daukaguz, gure aurrekoak ainbesteko lanagaz egin dabezan iztegiak?

Loiu'ko egazkin-zelaiaren euskera barregarri.

Gure alaba nagusiak urten euskun etxera eroateko eta Jesus eta Maite agurtuta Mari Lurdes'ek etxera ekarri ginduzan.

ONDORIOA:

Gure zarbidedun oneitan, argiago ikusten diralako egin bear eta egiten doguzan gauzak, eskertzeoak dira egiten diran erri lanak, gizarte jakintsu-lez goragoko maillak zentzuz igoten gabizelako.

Baiña gaurko eguna Bagilla'ren 5'eko Astearte edo Martitzen au ez da ez !! edo ez dauka iñorengo zoriuntasunik !! gaur goizeko seiretan izparringia erosi doteanean izki aundiakin leenengo irakurri dotena E.T.A'k bakearen geldiduna apurtu dualako.

GAURKO EUSKALDUNA'k EUSKALERRIA'ren ELBURUZKO GARAIENARI JAKITURI ta ZEAZTASUN AUNDIZ BEGITU BEAR DAUTZAGU, beste lekubatzuetatik arazo aundiak daukaguzelako zuzentasunezko bidean sartzeko eta... ez da ez!! gauza ona gure EUSKAL-ERRIAREN-TZAT, menperatzailleak Mundu au gaur daukien urduritasunezko leize-zuloan sartuta edo amiltegitara begira, ez dalako ona urduritasun edo zain-ikara geia-gorik.

"Euren arrazoia errezago artzen dualako"

ATUTXA'tar Paul

ZORNOTZA'n 2007'an ORRILLA'ren 5'ean

KASTRI INSPEKTOREAREN KASUA

1902an, 22 urteko mutiko bat famatu egin zen bere ikasketak bukatu zituenean. Baina ez zen izan oso azkarra matematiketarako buru ona zaukalako, ez, berak bakarrik bere arkatza eta agendarekin kasu zail bat argitaratu zuelako baiño, bere agendan jartzen duen bezala “Nor da lapurra?” izeneko kasua. Geroago kontatuko dizuet baina egunkari liburuak dakarten bezala kontatuko dizuet. Au berak kontatuko balu bezala kontatuko dut. Ortxe doa!!

Kaixo, ni Kastri naiz eta orain nik ikertu nuen leen kasua kontatuko dut. Orain zuk irakurtzen duzunean, seguru aski urte asko igaro direla eta ni ilda izango naitzela. Nire kasua Barañain erriko udaletxean asten da, alkateak ni deitu eta gero. Alkatea oso urduri zegoela zirudien eta oso garbi, nire leen kasua izango zena, azaldu zidan:

– Kastri, zure espedientea ikusi eta gero deitu zaitut. Barañain'en lapur bat dago eta nik nai dudana da zuk nor den argitzea.

– Eta nola egingo dut nik ori, nik bakarrik 22 urte baldin baditut? - galdetu nion nik alkateari.

Berak agenda bat eman zidan ...geroago arkatz bat, onela jarraituz:

– Eman dizudanarekin eta zure burminak astinduz argituko duzu kasu au. Zorte aundia izan eta gogoz pentsatu. –Agur Kastri inspektorea!

Ni udaletxetik atera nintzen eta bat-batean alkateak atzetik deitu ninduen. Eskuan zekarren paperak eman zizkidan gomendiak eldu ziren. Nik paperak jaso nituen eta etxeratu nintzen. Paperetan gauza auek jaritzen zituen:

- 1– Lapurrak zein tokitan lapurtu zuen.
- 2– Zer lapurtu zuen.
- 3– Lapurtu zituen etxeen izenak edo elbideak.

Ni apunteak artzeko eta arrastoak ikusteko leenengo lapurtu zuten lekuetara joan nintzen. Bi aste pasatu nituen aal nuena egiten lapurra nor zen jakiteko, baina agenda bein eta berriro irakurri eta ezer ez!! Amorruez eginda azkeneko aldiz nire apunteak irakurri nituen eta oraingoan bai, oso garbi ikusi nuen dena. Lapurra Antton zen, Barañain'go biztanlea. Korrika, udaletxera

joan nintzen, baina bat-batean Antton atera zen denda batetik, nire atzetik. Arri bat bota zidan eta ankan eman eta gero, erori egin nintzen. Anttonek tratu bat proposatu zidan:

– Kastri, zuk inori ez badiozu esaten ni lapurra naitzela, lapurtutako diru guztia emango dizut eta beste bat izan dela lapurra esango diozu alkateari.

Nik ezetza eman nion. Baina bera, oso aserre, ni jotzen asi zen. Konorterik gabe utzi ninduen eta zaku batean bere etxera eramanez ninduen. Ni bi ordu geroago esnatu nintzen eta orduan konturatu nintzen aulki batean loturik nintzela. Antton, momentu orretan, beste gela batean zegoen kafe bat artzen eta seguruenik ni esnatu arte itxoiten. Ni askatzen asi nintzen lortu egin arte, baina noski, zaratarik egin gabe. Azkenik askatzea lortu egin nuen eta orduan ixil-ixilik Anttonengana joan nintzen. Aulkiko sokak artu nituen eta aiekin Antton inguratu egin nuen. Udaletxera eramanez nuen eta orduan alkateak poltsa bat eman zidan diruarekin. Udaletxetik ateratzean, telebistetako kamara asko zeuden eta nola jakin izan nuen Antton zela lapurra galdetzen asi ziren denak. Nik itz gutxiekin erantzun nien:

– **Agenda batekin, arkatz batekin eta burua astintzen.**

Beno, emen bukatzen da nire leen kasua. Orain nire urrengo kasua kontatuko dizuet.

1903an, nik 23 urte nituenean...

Xole Erbiti

BIZKAITARRAI-BIZKAIERAZ*

Bizkaiko Foru Aldundia
Diputación Foral de Bizkaia
Kultura Salla
Departamento de Cultura

**ALDIZKARI ONEK
BIZKAI'KO FORU-ALDUNDIAREN
DIRU-LANGUNTZA JASO DAU**

ITSASO SAKONEAN

– Jone esnatu, loti eder ori! gozaldu ondo-ondo, gaur egun luzea izango dugu eta.

– Nora goaz ba aita?

– Itsasertzera!

– Zer da itsasertza?

– Itsasora ematen dauan lurraren zatia.

– A, badakit, orduan ondartzara goaz?

– Ez, lazтана, gaur portu bat bizitatzera joango gara, bermeoko portua ain zuzen.

– Ederto!, orrela arrainak ikusiko dodaz ezta aita?

– Ez, lazтана, gaur portu bat bisitatzera joango gara, Bermeoko portua ainzuzen.

– Ederto!, orrela arrainak ikusiko dodaz ez aita?

– Baliteke. Ederto, orduan altxatu eta jan egizu amak ipinitako gozaria.

Baina nik gozaria baino zerbaít geiago neukan buruan; argazki kamara artu bearke nebnala, gero lagunei argazkiak erakusteko, baita aiteren prismatiko andiak bere, urrutirago ikusteko. Aztu baino len oe gainean ipini dodaz danak eta korrika joan naz sukaldera, gozaltzera. Maia bete gauza neukozan itxaroten, zumoa, esnea, zerealak, ogia, mermelada... Gozaldu ostean prest nengoan etxetik atara eta trenez Bermeora joateko.

Treanean ginoiazala amak pasatzen genduzan erri guztien izenak esaten eustezan, eta nik nire kuadernoan idazten nebazan ez aazteko. Idazten ikasi nebanetik zaletu bai nintzan dana idaztera. Trena pasatzean, txori asko egaka asten ziran, izan bere trena padura batzutatik pasatzen da, Urdaibako paduratik. Aitak eta amak azalduu eusten txoriak euren egalaldi luzeetan paduran geratzen zireala atsedena artzen eta bideari berriro ekiteko ondo elikatzen.

Bermeora iritsi ginanean portura abiatu ginan. Bertan, itsasontzi andi bi ikusi genduzan, bertako arrantza-leek barruko sabel anditik arrainez gainezka egozan kutxa batzuk ataraten ebezalarik.

Itsasontzi andien artean txikiagoak ere baegozan, nik denak kontatu nebazan eta nire kuadernoan apuntatu. Portuaren muturrera eltzen ari ginala, gure arridurarako itsasontzi txiki baten barruan egoan gizona, nire aitari deika asi zan.

– Jon, Jon!, zer, ez al dozuz lagun zarrak ezagutzen ala?

– Aupa Kepa!, zer moduz? Zenbat denbora alkar ikusi barik?

– Bai, gaur portua ikusten etorri gara.

– Eta ez dozue itsasontzian ibili gura, gaur ez dago orren itsaso txarra eta?

– Ederto.

– Itxaron itsasontzia eskailera parera urbildu arte eta gero anka bat eskaileran eta bestea airean dozuela salto

egin itsasontzira.

Banaka-banaka, danok igo ginan itsasontzira.

Itsasoan zenbat eta geiago barneratzen ginan Bermeoko erria gero eta txikiagoa ikusten gendun. Ni itsasontziaren aurreko aldean nengoen Keparekin. Itsasoan ikusten neban guztiagatik galdetzen neutson. Alako batean itsasontzi erraldoi bat ikusi neban eta Kepari olan galdetu neutson.

– Kepa itsasontzi andi orrek zer arrantzatzen dau?

– Ez, ori ez da itsasontzia, ori “Gaviota” da. Or, urpetik gasa ateratzen da.

Gasa etxean erabiltzen duguna da, janaria prestatzeko, ur beroa izateko eta neguan berogailua pizteko.

Kepak, prismatikoak nola erabiltzen diran azaldu eustan, olan txoriak eta uretako arrain andiak urbilagotik ikusteko.

Gu prismatikoekin ari ginala, aita eta ama eguzkia artzen egozan itsasontziaren atzekaldean.

Eguerdiko amabiak bueltan, ur azalean zeozer mugitzen zala konturatu zan Kepa, eta prismatikoekin berak seinalatzen eustan tokira begiratzeko esan eustan. Nire poza izurdeak zirela ikusi nebanean. Kepak itsasontziaren lema zuzendu eta izurde taldearengana bideratu ginan, izurdeak oso jostalariak dira, itsasontziaren inguruan salto eta bultaka ibiltzea atsegin dabelako.

Denbora alferrik galdu gabe, argazki kamara artu eta argazkiak atera nebazan, bestela ikaskideek ez eusten sinistuko izurdeak ikusi nebazela, akuariumetik kanpora jakina. Kamara izurdearengana zuzendu, baina ez orrela ez, urrunegi egozan, urbilagotik atara bear neban argazkia, bestela txiki-txiki ikusiko ziran argazkiak eta ikaskideek ez eben jakingo argazkian agertzen zana zer zan. Orregatik, itsasontziaren aurrekalde guztia inguratzen eban segurtasun soken tartetik eskuak atara nebazan itsaso zabalerantz. Baina une orretan bertan, indar itzel batek kamaratik tira egin eustan uretarantz, eta klaro, nik kamara lepotik eskegita neukonez ez erortzeko apropoz olan ipinia, biak batera, bai kamara eta bai neu bere uretara erori ginan.

Ordu batzuk igaro eta gero, barrero ireki al izan nebazan begiak, baina ikusi nebana ikusitakoan berriro ixteko gogoa sartu jatan, izan bere ur azpian nengoen, urez inguratua, arrainak egoten diran moduan, eta gainera arnasteko gai nintzan. Beldur andia sentitu neban, bakarrik nengoalako leku ezezagun aretan, iluntasun andiz inguratua, eta ez nintzan ezer entzuteko gai. Beldurra gaintzeko asmoz gurasoen bila astea erabagi neban, baina mobitzeko arazoak neukazan, ezin neban ibili. Besoak gora eta bera mugitzea otu jatan ea zer pasetan zan ikuseko, eta ara, besoak eta anak erabiliz

mobidu neitekean, ori bai, asko kostata eta era zelebre edo txirene batean. Konturatu orduko ingurutik mobiduten nengoan arrastoren baten bila. Inguruan koral eta algaz jantzitako aitz asko ikusi nebazan, eurotariko bakan batzuk sarrera izan leitekeanaren antzeko zulo bat eukan, itsastriku, itsasizar eta koralez inguratua. Kuriositateak eraginda kobazulo antzeko zulo aien sarrerara urbildu nintzan ea itsastriku, itsasizar eta gainerako abarrak zein nolako trikimailuz ete egozan orren era bitxian ipinita. Eskua luzatu eta itsasizar bat ukitzera nindoanean disdira ieskor txiki bi ikusi nebazan kobazulo barruan. Bapatean izuak eraginda geldigeldi geratu nintzan kobazuloko sarreran ez atzera ez aurrera egin ezinean. Buelta ematea lortu nebanerako toki aretatik ies egiteko uste osoan, pertsona bitxi batekin topo egin neban, niri begira begira egoan. Nire asierako asmoa bukatu nai neban, au da, toki aretatik ainbat eta arinen ies egitea, baina ezin neban, ezagutu berri neban pertsonak, erdi gizaki erdi arraina zenak, ez eustan usten, batetik indar berezi batek gorputz guztia lotu baleusta bezala sentitzen nebalako, eta bestetik bera pentsatzen ari zena irakurri al nebalako berba egin barik, trankil egoteko esaten eustan bein ta berriro. Au bai pertsona arraroa, zer ete da? Pentsatu neban neuretzako, eta zelako ezustea nire pentsamendua irakurri eta euren barri emoten asi jatenean.

Gure arbasoak zirala esan eustan, gu baino leenagotik egozala lurrean, eta eurotariko batzuk izan zirala ura itzi eta lurrean bizitzen asi ziranak. Miloika urtetan oso pozik bizi izan zirala be esan eustan, garai areetan itsasoak oso aberatsak eta politak ei ziralako, baina gaur egun arazo larri bat eukela esan eustan. Oso ume gitxi jaiotzen ari dalako eta gainera gaixorik. Izan be, batetik gizakiak ura kontinente desberdinetara joateko garraio bide bezala artu dituenetik, itsasoak jada ez dira eremu lasaiak, itsasontziek bake guztia astoratzen dabelako. Eta bestetik, itsas bazter guztiak industriaz bete dabez, eta orro izugarria ateraten daben burdinezko gauza erraldoi orreik, kea eta ur zikina botatzen dabez eten barik gure uretara, ur guztia ilundu eta bertako bizi guztia ilez edo gaixotuz, gu barne. Orainarte gaixotasun oneik sendatzeko gure errikkako jendeak landare asko erabili izan ditu, itsasbazterretan batuaz; eta orrez gain landare onen izenak eta erabilpenak belaunaldiz belaunaldi ondorengoei pasa izan jakez.

Baina industriagune andi onek porlanez bete dabez itsasbazter guztiak eta guretzako ain bearrezkoak diran landareak desagertu egin dira. Badakigu lurrean, mendi baten, Solluben oindino badagozala, baina guk ezin doguz batu. Gu itsastarrak gara eta ez gara lur barnean ondo moldatzen, ezin dogulako airea denbora askoan anastu, eta ibiltzeko ere ez gara gauza, ankarik ez

dogulako. Orregatik ekarri zaitugu gure artera, landare oriek gure partez zuk batzeko, olan gure aurrak osatu eta belaunaldi berriak aurrera egin dagien eta gure errixa ez daiten desagertu. Zu aukeratu zaitugu bada-kigulako biotz onekoa zareana eta natura asko errespetatzen dozula, eta danetan garrantzitsuena, gure barri ez dozula emongo.

Erabat unkituta, larrituta, bakarrik eta galdua sentitzen nintzan. Ezagutu barri nituan itsastar oneri lagundu nai neutsen alde batetik, baina bestetik ez nekian zelan, ni oso txikia nintzan oraindik landare oriek bakarrik, inoren laguntzarik barik lortzeko. Izan be ezin neitekean Solluberraino bakarrik joan eta gertatutakoa nonori kontatu ezkeru ez leuskit sinistuko.

Nire buruarekin burrukan ari nintzan, orretan nire gorputza aldatzen ari zela konturatu nintzan, zeozer arraroa gertatzen asi jatan. Nire gorputz adarrak ez nebazan kontrolatzen, itxura aldatzen somatzen nebazan, luzatzen eta luzatzen ari ziran. Besoetan lumak ateratzen asi jatazan eta ankatan atzamarrak. Gorputza eta burua bere aldatzen asi jatazan, arrano arrantzale baten itxura neukala ikusi nuen arte. Egaka atera nintzan uretatik eta Sollube mendirantza jo neban, betidanik egin izan baneu bezala, oso ariña eta ausarta sentitzen nintzan. Pentsatu baino lenago Sollube tontorrean nengoan eta mokoan belar usaintsu mordoa artuaz berriro bultatu nintzan itsasazpiko errixa bitxi aretara.

Landareak nire mokotik artu eta bereala asi ziren lanean. Leenik gaixoen zeuden aurrak sendatzen asi ziran eta gero aiton-amonak, azkenik denek edan eben landare usaintsuekin eginiko edabea. Landareen ondorioak bereala nabaritu ziran, errixa gero eta lagun geia-goiz betetzen asi zalako, umeak, agureak... denak esker onak eman gurean, bizitza salbatzea eskertu naian.

Bizipen barri onekin gurasoak aztuak neukoza, baina orain, beraiekin egoteko irrika andia neukan. Pentsatu eta izan, itsaslamia, ala deitzen ebezala esan eusten, bik eskutik eldu eta igerian eraman ninduen nire gurasoengana, oraindik itsasoan nire bila ari ziran eta. Gurazoak oso pozik agertu ziran ni barriz ikustean, eta ondo nengoala ziurtatutakoan bein eta berriro galdetzen eustean non egon nintzen, baina nik ez nintzela gogoratzen esanagaz batera bakean utzi eusten. Bizitza guztian gordeko neban sekretua.

Ordutik aurrera egunero egunero joaten naiz itsasbazterretara laguntza bear daben guztietan laguntzeko. Ikusi ikusten ez ditudan arren badakit urbil dagozala, itsasoak kolore berezia artzen dauelako eurak urazalera inguratzen diranean, eta lore itzurako uinak marrazten dabezalako urazalean.

Ziortza Arrien Orbe

BIZKAITARREI BIZKAIERAZ

BBK

EUSKERAZALEAK

Colon de Larreategi, 14 - 2.º dcha.
48001 BILBAO

200 pezeta (1,20 euro)

txartelak

BBK txartelek opariak gordetzen dituzte

Ordaindu erosketak edozein
BBK txartelekin eta, hilero,
itzelezko opariak irabazi ahal
izango dituzu.

ISSN: 1132 - 1350

Lege gordailua: BI-1452-85

FLASH COMPOSITION, S.L. - BILBAO

www.bbk.es

bbk²